

Mag. Aleksander Jevšek, direktor Uprave kriminalistične policije na Generalni policijski upravi:

Spoštovani!

Že Cesare Beccaria je leta 1764 v svojem znamenitem delu O zločinih in kaznih zapisal, da je tihotapstvo zločin, ki žali suverena in narod. Zločini naj bi se rojevali iz zakona samega, kajti z zviševanjem carin vsakokrat raste tudi skušnjava človeka, da tihotapi. Naklonjenost, ki naj bi jo ljudje izkazovali tihotapcem, je po njegovem zmotna, saj ti s svojimi dejanji ne škodujejo le vladarju.

Gospodarska kriminaliteta od nekdaj spremlja civilizacijski razvoj ter škodljivo vpliva na njegove ekonomske pridobitve in dosežke. Je temna stran kulturnega in tehnološkega razvoja človeštva, v zadnjem času zlasti globalizacije. Je tudi odraz stabilnosti ali nestabilnosti vsakokratnega političnega in ekonomskega ustroja družbe. Zato se ta negativni pojav, ki ogroža socialno varnost ljudi in ekonomske temelje skupnosti, razmahne predvsem v obdobju velikih ekonomskih sprememb oz. reform, ko so posamezniki, gospodarske družbe in družba nasploš še posebno ranljivi in ogroženi.

Prehod iz preteklega v novo obdobje političnega in gospodarskega življenja, ko inštitucije in mehanizmi družbenega nadzora in pregona kaznivih ravnanj šele nastajajo, se uvajajo in začenjajo delovati, je sploh ugoden za razmah gospodarske kriminalitete. Obseg nedovoljenega gospodarskega delovanja zato v prehodnem obdobju narašča še hitreje. Zaostajata tudi razvoj poklicne etike in spreminjanje vrednotenja določenih gospodarskih ravnanj. Vse to povečuje pomen, ki ga ima iskanje rešitev za učinkovitejše ukrepe organov odkrivanja in pregona pri obvladovanju kriminalitete in razvoju nadzorstvene kulture v gospodarstvu.

V letu 2008 se je ponovno obudila razprava o ustanovitvi finančne policije. S predstavniki inštitucij, ki se ukvarjajo z nadzorom, odkrivanjem in pregonom gospodarskega kriminala, smo temeljito pretehtali prednosti in slabosti, ki jih je prinašala predlagana rešitev. O tem smo razpravljali tudi s poklicnimi kolegi iz držav, kjer so finančno policijo imeli, a so jo ukinili, in s tistimi, kjer jo še vedno imajo. Ideji o finančni policiji je vendarle treba priznati zasluge, da je ponovno in zelo intenzivno sprožila iskanje pravega odgovora na vprašanje, kako uspešneje in učinkoviteje odkrivati in preganjati gospodarski kriminal in korupcijo.

Ustanavljanje preiskovalnih uradov na nacionalni ravni v okviru enotnih nacionalnih policij je značilna organizacijska usmeritev razvitih evropskih policij, v marsičem pa je slovenski NPU svojevrsten in korak naprej. Spreminja filozofijo sodelovanja inštitucij nadzora, odkrivanja in pregona v predkazenskem postopku. Združuje znanje in izkušnje v specializirane preiskovalne skupine, ki jih usmerja državno tožilstvo. Zakonitost, objektivnost, sorazmernost, materialna resnica, varovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin ob nespremenjenem obsegu policijskih pooblastil ostajajo glavni postulati tudi Nacionalnega preiskovalnega urada.

Kakovostno delo v predkazenskem postopku je osnovni pogoj za uspešen kazenski postopek, neodvisno sodstvo pa jamči za varovanje temeljnih človekovih pravic in svoboščin in s tem demokracije v državi. Prepričan sem, da s kakovostnim delom organi odkrivanja in pregona pomembno utrjujemo vladavino prava in pravno državo.

Ustanovitev NPU ni edini projekt, s katerim kriminalistična policija vstopa v novo desetletje.

Preiskovanja kriminalitete visokih tehnologij smo se lotili z organizacijskimi, kadrovskimi in tehnološkimi rešitvami. V sklepni fazi je popolnitev delovnih mest v štirih regijskih oddelkih za

preiskovanje računalniške kriminalitete in v centru za računalniško forenziko, ki je dobil prostore za svoje delo v stavbi, pred katero stojimo.

Znanje preiskovalcev in forenzikov bomo nadgrajevali v sodelovanju z znanimi proizvajalci računalniških tehnologij doma in v svetu.

Koncept kriminalistične obveščevalne dejavnosti ter strateške in operative analize kriminalističnih informacij postavljamo tako, da bo omogočal proaktiven pristop pri odkrivanju in preiskovanju kriminalitete. Omogočal bo kroženje informacij med lokalno, regionalno in državno ravni, vključujoč NPU, in s tem onemogočal delitev kriminalitete na »našo« in »vašo«, saj smo za varnost državljanek in državljanov odgovorni vsi skupaj. S projektom nam je uspelo pridobiti tudi evropska sredstva za nakup analitičnih orodij in s tem dokazati, da ne stojimo križem rok in čakamo, kaj nam bo »padlo« iz proračuna.

Dodatna evropska sredstva za delo kriminalistične policije bomo iskali tudi preko včlanitve v evropsko mrežo »živih laboratorijev«. K sodelovanju bomo povabili fakultete, znanstvene inštitucije, proizvajalce in zasebnike. Sodobna kriminalistika ponuja širok prostor »živemu laboratoriju idej in znanja«, ki jih v Sloveniji prav gotovo imamo, a jih v celoti še nismo izkoristili. Znanosti in razvoju na široko odpiramo vrata, partnerje in sogovornike pa smo našli v skandinavskih državah.

Zazrti v prihodnost ne obračamo hrbta preteklosti in tradiciji, iz katerih izhaja dosedanji razvoj kriminalistične policije. V svoji bogati zgodovini je kriminalistična policija preživela viharje, ki so želeli upogniti pokončno držo službe za potrebe dnevnopolitičnih ali drugih interesov. Kot viharnik se lahko kriminalistična policija obdrži samo z oporo stroke, saj le tako postane še trdnejša in pokončnejša. In tako bo tudi v prihodnje. Zakonitost, varovanje temeljnih človekovih pravic in svoboščin, strokovnost in enakost pred zakonom so tiste zapovedi, ki bodo še naprej zagotavljale pokončno držo kriminalistični policiji.

Spoštovani!

Naj se ob koncu zahvalim vsem, ki ste sodelovali pri projektu NPU in tudi verjamete vanj. Zavedamo se velike odgovornosti, ki jo prevzemamo, pričakujemo pa tudi odgovorno delo vseh, s katerimi vstopamo v obdobje učinkovitejšega in uspešnejšega odkrivanja in pregona najhujših oblik kriminalitete.

Zahvaljujem se tudi vsem, ki ste z veliko znanja, pozitivne energije in trdim delom pripomogli, da sta se NPU in Uprava kriminalistične policije preselila v nove prostore, saj smo na stari lokaciji delali v izjemno težkih razmerah. Časa za praznovanje ne bo – zavihajmo rokave in začnimo delati.